

Sygn. akt I A Ga 64/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński (spr.)
Sędziowie	:	SA Beata Wojtasiak SA Jarosław Marek Kamiński
Protokolant	:	Urszula Westfal

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2018 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z o.o. Spółki komandytowej w B.**

przeciwko **A. P.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 30 czerwca 2017 roku, sygn. akt: V GC 175/16

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 8.100 (ośmiu tysięcy stu) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

(...)

UZASADNIENIE

Powód: (...) sp. z o.o. sp.k. w B. w czterech pozwach skierowanych przeciwko pozwanej A. P. (sygn. akt: V GC 175/16, V GC 176/16, V GC 298/16 i V GC 10/17) domagał się zasądzenia łącznie kwoty 828.376,79 zł tytułem niezapłaconej ceny sprzedaży za dostarczone paliwo energetyczne w postaci biomasy, w tym głównie pelletu agro.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu, orzekający w postępowaniu nakazowym na jego wstępnym etapie, zadośćuczynił w całości żądaniom powyższych pozwów.

Pozwana w zarzutach od wydanych nakazów zapłaty wносиła o ich uchylenie i oddalenie powództw w całości. Podała, że powódka oferowała jej sprzedaż dobrej jakości biopaliwa (pelletu ze słomy) i takiego produktu dotyczyły wystawiane faktury, chociaż w rzeczywistości dostarczony towar jedynie wyglądem przypominał pellet, gdyż składał się z odpadów o niewiadomym składzie i nie posiadał odpowiedniej kaloryczności. Dodała, że zajmującymi się sprawami jej przedsiębiorstwa - w tym kontaktami z powodem oraz elektrowniami - (...) był zaangażowany w działalność przestępczą polegającą na dostarczeniu do elektrowni odpadów wyglądem przypominających pellet wysokiej jakości.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2017 roku wydanym w sprawie o sygn. akt: V GC 175/16 Sąd Okręgowy w Olsztynie, w następstwie rozstrzygnięcia czterech w/w spraw nakazowych, połączonych do wspólnego rozpoznania, uchylił zaskarżone nakazy zapłaty i powództwa oddalił, orzekając o kosztach procesu.

W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że z poczynionych w sprawie ustaleń, a przede wszystkim zeznań złożonych przez świadka K. T. wynikało, iż powodowa Spółka- wbrew poczynionym z pozwaną ustaleniom nie dostarczyła jej paliwa energetycznego w postaci biomasy. W rzeczywistości bowiem dostarczony przez nią towar jedynie przypominał paliwo energetyczne, a skomponowany był z odpadów komunalnych, medycznych itp. Dodał, że także pozostali świadkowie szczegółowo opisywali proceder, który w istocie polegał na dostarczaniu do elektrowni produktu jedynie przypominającego biopaliwo.

Mając to na uwadze, Sąd uznał, że w istocie powód nie dostarczył pozwanej umówionego towaru, a tym samym jego roszczenia o zapłatę ceny sprzedaży (art. 535 k.c.) okazało się uzasadnione. O kosztach procesu postanowił zgodnie z art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka, która zarzuciła Sądowi I instancji naruszenie:

1) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia wyroku polegające na nieustaleniu w uzasadnieniu wszystkich faktów, które uznał za udowodnione oraz niewypowiedzeniu się o niektórych dowodach, niewskazanie przyczyn oddalenia wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego i poprzestanie na lakonicznym twierdzeniu, iż w świetle ustaleń poczynionych w sprawie, roszczenie cenowe oparte na art. 535 § 1 k.c. jest nieuzasadnione, wskutek czego niemożliwa jest pełna weryfikacja motywów, którymi kierował się Sąd oraz oceny materiału dowodowego;

2) art. 233 § 1 k.p.c. przez:

a) przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie jej wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, dowolnie i wybiórczo, co znalazło wyraz w uznaniu za:

- wiarygodne zeznań świadka G. T. (1) pomimo interesu świadka w korzystnym dla strony pozwanej rozstrzygnięciu sprawy, zarzutów karnych ciężących na świadku, sprzeczności w zeznaniach świadka, tendencyjności w jego zeznaniach, sprzeczności tego dowodu z dokumentami zebranymi w sprawie oraz niepotwierdzeniu zeznań świadka jakimikolwiek innymi dowodami zebranymi w tym procesie,

- częściowo niewiarygodne zeznań świadka J. H. i błędnym przyjęciu, że świadek jest powiązany z powodem, jako jego współnik;

b) dokonanie oceny wiarygodności i mocy dowodów bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, co znalazło wyraz w pominięciu dowodów z dokumentów: faktur VAT, dowodów WZ, wezwania do zapłaty, potwierdzeń przelewów, potwierdzenia salda oraz wydruków skanów referencji, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że umowa łącząca strony nie została przez powódkę wykonana;

3) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez uznanie za udowodnione twierdzeń pozwanej w zakresie niewykonania umowy przez powoda, choć nie wynika to z prawidłowej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie;

4) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 i 2 k.p.c. , art. 232 k.p.c. i art. 236 k.p.c. przez nierozpoznanie wniosków o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron, podczas gdy w sprawie pozostawały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a także poprzez nierozpoznanie wniosku o zobowiązanie pozwanej do udzielenia informacji, czy faktury dołączone do pozwów zostały zewidencjonowane oraz czy został odliczony podatek VAT naliczony w tych fakturach;

5) art. 232 k.p.c. przez ograniczenie tezy dowodowej zeznań świadka G. T. (1) oraz J. H. i rozszerzenie tezy dowodowej zeznań świadka W. P., uchylanie pytań pełnomocnika powódki zmierzających do wyjaśnienia istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności oraz weryfikacji prawdziwości zeznań świadka, oddalenie bez uzasadnienia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego; uniemożliwienie pełnomocnikowi wygłoszenia repliki na przemowę pełnomocnika pozwanej, co doprowadziło do niewyjaśnienia okoliczności sprawy oraz ograniczyło możliwość wykazania nieprawdliwości zeznań G. T. (1);

6) art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 roku O biokomponentach i biopaliwach ciekłych przez przyjęcie, że towar dostarczany do pozwanej, a zawierający osad z odpadów komunalnych, nie stanowił biomasy;

7) art. 95 § 2 k.c. przez przyjęcie, że czynności prawne dokonane przez przedstawiciela (pełnomocnika) pozwanej z powodów nie pociągnęły skutków dla pozwanej, a w konsekwencji uznanie, że powódka nie wykonała umowy z uwagi na dostawę rzekomo wadliwego towaru.

Mając na uwadze powyższe, apelujący wnosił o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, albo zmianę zaskarżonego orzeczenia przez utrzymanie w mocy wydanych nakazów zapłaty.

Pozwana w odpowiedzi na apelację żądała oddalenia złożonego środka odwoławczego na koszt strony skarżącej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Postawiony w jej początkowych fragmentach zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. przejawiającego się lakonicznym omówieniem dowodów, którym Sąd Okręgowy dał wiarę, przy milczącym pominięciu dokumentów załączonych do pozwów, z których wynikać ma zasadność dochodzonych roszczeń, jest niezasadny, ponieważ nie uwzględnia dostatecznie wynikającego z systemu apelacji pełnej nakazu objęcia analizą na etapie procesu odwoławczego wszystkich dowodów zebranych w sprawie i czynienia przez Sąd II instancji ustaleń faktycznych z uwzględnieniem pełnego materiału procesowego. W tych warunkach o treści rozstrzygnięcia odwoławczego mogą decydować nie tylko dowody przyjęte przez Sąd Okręgowy, ale także te, które zostały przezeń pominięte lub uznane za nie dość ważne. Wszelkie braki uzasadnienia zaskarżonego wyroku stają się w konsekwencji nieistotne, jeżeli stanowisko Sądu meriti zostało przedstawione na tyle klarownie, że umożliwia instancyjną ocenę przesłanek faktycznych i prawnych, które doprowadziły ten Sąd do wydania określonego orzeczenia.

Odnosząc się do wywiedzionego z art. art. 233 § 1 k.p.c. zarzutu wadliwej zdaniem skarżącego oceny zeznań świadka G. T. (1), czemu towarzyszyło nieuwzględnienie obszernej dokumentacji załączonej do każdego z pozwów nakazowych, podnieść na wstępie należy, że faktury, dokumenty wz, salda itp. należą niewątpliwie do kategorii dokumentów prywatnych, które korzystają co do zasady z domniemania prawdziwości rozumianej jako przekonanie, że dokument pochodzi od osoby, która go podpisała (wystawiła), ale nie z domniemania zgodności zapisanej w dokumencie treści z prawdą, które to domniemanie stanowi atrybut dokumentu urzędowego, a nie prywatnego.

W świetle art. 253 k.p.c. jeżeli strona zaprzecza prawdziwości dokumentu prywatnego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenie osoby, która je podpisała od niej nie pochodzi, obowiązana jest okoliczności te udowodnić. Jeżeli jednak spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać. Niewątpliwie załączone do pozwów faktury mają charakter dokumentów prywatnych, których prawdziwość jak i zgodność z prawdą, w warunkach zaprzeczenia pozwanej,

winien udowodnić powód, jako ich wystawca. Z kolei dokumenty wz i potwierdzenia sald sygnowane podpisem G. T. (1) jako przedstawiciela pozwanej, korzystają co do zasady z domniemania prawdziwości i nie wymagają w tej materii dodatkowych dowodów (pозwana nie zaprzecza, że G. T. je podpisał), co jednak nie oznacza, że są zgodne z prawdą. Pozwana zaprezentowała bowiem szereg okoliczności i dowodów, które podważają tezę, wedle której powód dostarczyć jej miał zamówiony towar.

Przedmiotem zamówienia, co wydaje się być niesporne, miało być dopuszczone do obrotu paliwo, a konkretnie pellet agro, który stanowić miał ponad 0,99 całości przedmiotu dostawy (jedynie 29,38 t na 4.995,73 t dostarczonego ładunku stanowił „granulat/pellet- biomasa poza leśna”, por. faktura VAT nr (...), k. 14 akt sprawy V GC 175/16). Z informacji zamieszczonej w dolnym fragmencie każdej z faktur wynika generalnie, że powód zajmuje się skupem surowca pod postacią: pyłów drzewnych, trocin tartacznych, odpadów zbożowych i zrębków leśnych, z których wytwarza i sprzedaje: pellet A., pellet drzewny i brykiet.

W świetle załączonych do pozwów dwudziestu faktur wynika też, że 4.851,85 t dostarczonego towaru (ok. 0,97 całości) zostało zadeklarowanych jako biopaliwo obciążone preferencyjną stawką podatku VAT w wysokości 8 %. Zgodnie zaś z zapisem zawartym pod poz. 53 załącznika nr 3 do ustawy z dnia 11 marca 2004 roku O podatku od towarów i usług (Dz. U. 2004, nr 54, poz. 535 z późn. zm.) w zw. z art. 41 ust. 2 tej ustawy, niższą stawką tego podatku objęte są m.in. wyroby ze słomy, esparto i pozostałych materiałów stosowanych do wyplatania; wyroby koszykarskie i wikliniarskie- wyłącznie brykiety ze słomy i siana. Ostatni fragment tego przepisu wskazuje więc, że powód deklarował dostawę pelletu słomianego, a nie bliżej nieokreślonej biomasy z niesprecyzowanym udziałem słomy jako jednego z jej równoważnych i niedominujących składników.

Wbrew stanowisku apelacji nie sposób wyprowadzić odmiennego od wyżej zaprezentowanego wniosku na podstawie wykładni art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 roku O biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. 2006, nr 169, poz. 1199 ze zm.). Przepis wymieniony definiując biomase, określa ją jako „ulegające biodegradacji części produktów, odpady lub pozostałości pochodzenia biologicznego z rolnictwa, łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi, leśnictwa i rybołówstwa oraz powiązanych z nimi działów przemysłu, w tym z chowu i hodowli ryb oraz akwakultury, a także ulegające biodegradacji części odpadów przemysłowych i komunalnych, w tym z instalacji służących zagospodarowaniu odpadów oraz uzdatnianiu wody i oczyszczaniu ścieków”, co owszem pozwala zaliczyć do surowców biopaliwowych także niektóre odpady komunalne i pochodzące z oczyszczalni ścieków, ale jeszcze nie oznacza, że taki właśnie surowiec został nabyty przez pozwaną.

Przesłuchany na rozprawie dnia 22.06.2017 r. (k. 279v.- 280) w charakterze świadka były wspólnik powodowej firmy: J. H. zeznał, że przedmiotem dostaw na rzecz pozwanej miał być pellet dobrej jakości skomponowany z odpadów rolnych z niewielkim udziałem osadu suchego, pościekowego, który służył jako lepiszcze. Świadek ten, zeznając przecieź na wniosek powoda, potwierdził więc, że odpady przemysłowe i komunalne nie mogły stanowić istotnej części zakupionego przez pozwaną paliwa, a jedynie niewielki jego fragment.

Reasumując powyższe, stwierdzić należy, że pozwana zamówiła u powoda paliwo pod postacią pelletu z dominującym udziałem słomy (0,97 całości dostaw) lub innych odpadów lub pozostałości z rolnictwa (0,03 całości dostaw). Z treści zebranego materiału dowodowego wynika jednak, że powód nie dostarczył umówionego przedmiotu zamówienia.

W świetle dokumentacji źródłowej zabezpieczonej przez organy ścigania prowadzące dochodzenie w sprawie PO II Ds.37.2016 a złożonej przez pozwaną na etapie postępowania odwoławczego (k. 434- 493), w analizowanym okresie współpracy stron powód zabezpieczył jedynie 1.111,6 t słomy zakupionej od G. R. i M. G., co wskazuje, że nie mógł przy jej użyciu wyprodukować blisko 5.000 t pelletu słomianego. Okoliczność ta stawia pod znakiem zapytania zgodność z prawdą dokumentów przedłożonych przez powoda i wzmacnia wymowę zeznań przesłuchanych w sprawie świadków.

Zeznający na rozprawie dnia 22 czerwca 2017 roku W. P. (prezes zarządu spółki (...) władającej położonym w G. placem, na którym składowano pellet dostarczany pozwanej przez powoda) potwierdził, że towar powoda, pomimo właściwej formy, był ciemniejszy od pelletu słomianego i nie należał do ekologicznie czystych, a ponadto wydzielał, nawet w postaci suchej, zapach odpadów komunalnych, który pod wpływem wilgoci zmieniał się w woń odchodów.

Świadek ten podkreślił, że wśród dostawców pozwanej byli tacy, którzy dostarczali pellet słomiany wysokiej jakości, używany przez G. T. (1) do maskowania gorszego produktu, ale powód nie zaliczał się do tej grupy. Zeznań tego świadka, podobnie jak i innych, wyżej przedstawionych dowodów, powód nie podważył.

Przesłuchany w charakterze świadka G. T. (1) (zob. transkrypcja zeznań, k. 208- 212) obszernie opisał proceder fabrykowania i sprzedaży biomasy skomponowanej głównie z odpadów komunalnych i medycznych (niedopuszczonych do legalnego obrotu), jako pelletu wysokiej jakości, do elektrowni (...) w B., czemu towarzyszyć miało korumpowanie niektórych pracowników elektrowni. W procederze tym, zdaniem świadka, uczestniczyć miało, poza powodem, kilkudziesięciu dostawców, objętych obecnie śledztwem prowadzonym przez Prokuraturę Okręgową w Olsztynie. G. T. (1) określił towar zamówiony u powoda jako pellet ze słomy, zaś faktycznie dostarczony jako składający się głównie z odpadów komunalnych i zaprzeczył, aby dokumentacja wygenerowana, także z jego udziałem, na okoliczność dostarczenia zamówionego pelletu, była zgodna z prawdą.

Sądy obu instancji uznały zeznania G. T., w części opisującej przedmioty: zamówienia pozwanej i faktycznej dostawy powoda, za wiarygodne, z uwagi na ich korelację z innymi, wyżej opisanymi dowodami a także brak adekwatnej reakcji dowodowej powoda, który w odpowiedzi na powyższe winien był przedstawić dokumentację lub inne dowody obrazujące skład i pochodzenie surowców składających się na produkt sprzedany pozwanej (do czego był zobowiązany na zasadzie art. 6 k.c.). Próba zdyskredytowania analizowanych zeznań tylko na podstawie powiązań istniejących między G. T., jako byłym narzeczonym J. P. i ojcem jej dziecka, a pozwaną, okazała się w tych warunkach nieskuteczna. Sąd Apelacyjny dostrzega oczywiście wagę powyższych związków, ale jednocześnie zauważa, że wymieniony świadek składając zeznania obciążające powoda (i innych uczestników nielegalnego procederu) pogrąża też siebie samego. W konsekwencji przypisywanie mu oczywistego interesu w składaniu fałszywych zeznań w celu polepszenia sytuacji procesowej pozwanej jest niezasadne.

Powód złożył jedynie wnioski o skontrolowanie postanowienia Sądu Okręgowego w przedmiocie oddalenia wniosków: o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia, czy sposób składowania biomasy ma wpływ na jej kaloryczność, barwę oraz wonność, uzupełniające przesłuchanie G. T. na okoliczność treści umowy łączącej strony i jakości towaru dostarczonego przez powoda oraz załączenie do akt sprawy dokumentów pozyskanych w śledztwie na okoliczność nabycia przez powódkę słomy do produkcji pelletu. W warunkach niniejszej sprawy jedynie ostatni z wniosków sprowokował Sąd odwoławczy do uzupełnienia materiału dowodowego. Pozostałe dwa wnioski zostały ocenione jako nietrafione. Zauważyć bowiem należy, że abstrakcyjne dociekanie o wpływie składowania biomasy na jej wonność i wartości kaloryczne w żaden sposób nie mogło przełożyć się na podważenie zeznań G. T. lub innych dowodów wskazujących na niewykonanie przez powoda oficjalnie złożonego (i w istocie niekwestionowanego) zamówienia na dostarczenie pelletu agro. Zawarcie umowy dostawy takiego paliwa także nie zaprzeczała żadna ze stron. Osią sporu w niniejszej sprawie było jedynie ustalenie, czy powód dostarczył przedmiot zamówienia i czy w związku z tym może domagać się zapłaty umówionej ceny (lub też, czy pozwana może powstrzymać się ze spełnieniem swojego świadczenia wzajemnego na zasadzie art. 488 § 2 k.c.).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił złożoną apelację na zasadzie art. 385 k.p.c., orzekając o kosztach procesu odwoławczego na mocy art. 98, 99 i 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

D. J. M. B. W.